

Obsah

Předmluva	VII
Zkratky a vysvětlivky	XXI
I. ČÁST. STRUČNÁ HISTORIE BYTOVÝCH DRUŽSTEV V ČESKÝCH ZEMÍCH	1
Kapitola 1. Vývoj bytového družstevnictví do roku 1959	3
1.1 Vývoj do roku 1918	3
1.2 Vývoj v letech 1918–1938/1945	4
1.3 Vývoj v letech 1945–1958	5
Kapitola 2. Vývoj bytového družstevnictví v letech 1959–1989/1991	9
2.1 Úvodní výklady	9
2.2 Jednotlivé druhy SBD	10
2.3 Program a principy družstevní komplexní bytové výstavby	11
2.3.1 Státní řízení výstavby	11
2.3.2 Předmět výstavby	12
2.3.2.1 Obecné otázky	12
2.3.2.2 Výstavba družstevních rodinných domů	13
2.3.3 Formy státní podpory výstavby	14
2.3.4 Zdroje financování výstavby	14
2.3.5 Přidělování vystavěných družstevních bytů; pořadníky	16
2.3.6 Právní regulace bytů ve vlastnictví SBD	18
2.3.7 Zastavení výstavby	18
2.4 Výstavba družstevních nebytových prostorů	19
2.4.1 Obecné výklady	19
2.4.2 Financování výstavby	20
2.4.3 Financování výstavby garáží cestou sdružení finančních prostředků	20
2.4.4 Přidělování vystavěných družstevních nebytových prostorů; pořadníky	21
2.5 Další činnost SBD	21
2.6 Bilance	22
Kapitola 3. Vývoj bytového družstevnictví po roce 1989/1991	25

II. ČÁST. PRÁVNÍ ÚPRAVA BYTOVÝCH DRUŽSTEV DE LEGE LATA – SPOLEČNÉ VÝKLADY PRO VŠECHNA BYTOVÁ DRUŽSTVA	27
Kapitola 4. Vymezení základních pojmů	29
4.1 Pojem bytového družstva	29
4.1.1 Základní vymezení	29
4.1.2 Kategorizace bytových družstev podle doby vzniku	29
4.1.2.1 Stará bytová družstva	30
4.1.2.2 Nová bytová družstva	31
4.1.3 Kategorizace bytových družstev podle státní podpory	31
4.2 Pojem družstevního bytu	31
4.2.1 Úvodní poznámky	31
4.2.2 Základní úvahy	32
4.2.3 Pokus o definici družstevního bytu – jednotlivé znaky	33
4.2.3.1 Členství v bytovém družstvu	33
4.2.3.2 Nájemní vztah člena k družstevnímu bytu	33
4.2.3.3 Majetková účast člena na pořízení družstevního bytu	34
4.2.3.4 Nákladový, resp. neziskový princip	36
4.2.3.5 Dispoziční právo bytového družstva k družstevnímu bytu	36
A) Byty ve vlastnictví bytového družstva	37
B) Byty v družstevních nástavbách a vestavbách	37
C) Byty ve spoluvlastnictví bytového družstva a třetí osoby	37
4.2.3.6 Doba trvání nájmu	38
4.2.3.7 Právní povaha družstevního bytu	39
4.2.3.8 Byty pro osoby zdravotně postižené	39
4.2.4 Shrnutí	40
4.3 Pojem družstevního nebytového prostoru a družstevního rodinného domu	41
4.4 Pojem členského podílu	41
4.4.1 Členský podíl podle předpisů o DKBV	41
4.4.1.1 Vymezení pojmu	41
4.4.1.2 Zůstatková hodnota členského podílu	42
4.4.1.3 Aktivace členského podílu	43
4.4.2 Členský podíl podle obchodního zákoníku	44
Kapitola 5. Některé otázky členství v bytovém družstvu	49
5.1 Některé otázky společného členství manželů	49
5.1.1 K otázce vzniku společného členství manželů při vzniku nájmu družstevního nebytového prostoru	49
5.1.2 K otázce vzniku společného členství manželů děděním	50
5.1.3 Zánik společného členství vyloučením jen jednoho ze společných členů	50
5.1.4 Dodatek	52
5.1.5 Sporné otázky přeměny společného členství manželů	52

34.3.2 Návrhy de lege ferenda ve vztahu k obchodnímu zákoníku	329
Statistika počtu bytů postavených v rámci DKBV	331
Literatura	333
Věcný rejstřík	337

5.1.5.1 K otázce přeměny společného členství manželů na individuální členství některého z nich.....	52
5.1.5.2 K otázce přeměny individuálního členství na společné členství manželů	54
5.1.6 K otázce kolize individuálního a společného členství	55
5.2 K otázce odúmrtního práva státu	56
5.3 K otázce splnutí dvou členství v témže bytovém družstvu	58
5.4 K otázce kolize dvou individuálních členství manželů	59
5.5 K otázce kontinuity členství	59
5.6 K podmiňování trvání členství v bytovém družstvu finanční platbou člena	61
5.7 K problematice spekulativních převodů členských podílů členů – vlastníků a nebydlících členů	62
5.8 Další členství členů – vlastníků v bytovém družstvu a některé otázky s tím spojené	63
5.8.1 Úvodní poznámky	63
5.8.2 K problematice dědění členských podílů členů – vlastníků	64
5.8.3 K členství členů – vlastníků, jimiž spoluvlastněný dům není spravován původním vlastníkem – bytovým družstvem	65
5.8.4 K členství členů – nevlastníků	66
5.9 K otázce členství společenství vlastníků jednotek s právní subjektivitou v bytovém družstvu	66
5.9.1 Stav de lege lata	66
5.9.2 Úvaha de lege ferenda	68
Kapitola 6. Některé otázky hospodaření bytových družstev	69
6.1 Družstevní fondy.....	69
6.1.1 Společné výklady.....	69
6.1.2 Dlouhodobá záloha na opravy a investice	71
6.2 Střediska hospodářství	72
6.2.1 Bytové družstvo s více budovami nebo domy.....	72
6.2.1.1 Střediska bytového hospodářství	73
A) Základní otázky	73
B) Změny po vydání prohlášení vlastníka budovy	75
6.2.1.2 Střediska ostatního hospodářství	76
6.2.2 Bytové družstvo s jedinou budovou nebo domem	76
6.2.3 Povinnost členů – nájemců a vlastníků dříve družstevních jednotek k úhradě ztráty bytového hospodářství	77
6.2.3.1 Uhrazovací povinnost člena v letech 1873–1954.....	77
6.2.3.2 Uhrazovací povinnost člena v letech 1954–1991.....	77
A) Uhrazovací povinnost člena v SBD	77
B) Uhrazovací povinnost člena v LBD	78
6.2.3.3 Uhrazovací povinnost člena po roce 1992	78
6.3 Družstevní nájemné	80
6.3.1 Skladba družstevního nájmu	80
6.3.1.1 Družstevní byty pořízené v rámci DKBV	80
6.3.1.2 Ostatní družstevní byty	84

6.3.1.3 Družstevní nebytové prostory	85
6.3.2 Sleva z družstevního nájemného	86
6.3.3 Vyúčtování cen služeb	86
6.4 Dodatky	88
6.4.1 K problematice nakládání s finančními prostředky bytového družstva	88
6.4.2 K otázce tzv. vnitrodružstevních půjček	89
Kapitola 7. Některé další otázky právní úpravy bytových družstev	91
7.1 Některé otázky právní úpravy vypořádacího podílu v bytovém družstvu.....	91
7.1.1 Výše vypořádacího podílu	91
7.1.2 Vypořádací podíl a změna stanov	92
7.2 Zánik nájmu družstevního bytu nebo družstevního nebytového prostoru	94
7.3 Některé otázky organizace domovních samospráv	95
7.4 K otázce tzv. dodatečných členských vkladů	97
7.5 K otázce tzv. přepočtu základního členského vkladu	99
Kapitola 8. Privatizační bytová družstva	101
8.1 Úvod	101
8.2 Pojmové rysy privatizačního bytového družstva	101
8.3 Některé sporné otázky.....	103
8.3.1 K otázce povinnosti dodatečného přijetí za člena	103
8.3.2 K otázce vzniku společného členství manželů	104
8.3.3 K jedné otázce společného nájmu bytu	105
Kapitola 9. Investorská bytová družstva	107
Kapitola 10. Družstva vlastníků	109
III. ČÁST. DRUŽSTEVNÍ VÝSTAVBA PO ROCE 1992	111
Kapitola 11. Nová výstavba cestou družstevních nástaveb a vestaveb	113
11.1 Úvodní výklady.....	113
11.2 Právní problémy nové výstavby.....	113
Kapitola 12. Bytová družstva se státní podporou výstavby družstevních bytů po r. 2005	117
IV. ČÁST. PŘEVODY DRUŽSTEVNÍCH JEDNOTEK A STAVEB..	119
Kapitola 13. Společné principy převodů družstevních jednotek a staveb do vlastnictví členů – nájemců bytových družstev	121

13.1 Zákonná ochrana členů – nájemců	121
13.2 Omezení plynoucí z devizových předpisů	121

V. ČÁST. TRANSFORMACE NĚKDEJŠÍCH SBD A LBD

PODLE ZÁKONA Č. 42/1992 SB.	123
----------------------------------	-----

Kapitola 14. Obecné otázky transformace někdejších

SBD a LBD	125
14.1 Principy transformace	125
14.1.1 Obecné výklady	125
14.1.2 Přizpůsobení stanov a právních poměrů někdejších SBD a LBD	126
14.1.3 Transformace bytového družstva a nebydlicí členové	127
14.2 Historická polemika	128
14.3 Ústavněprávní dimenze transformace	129
14.3.1 Obecné úvahy	129
14.3.2 Nález Ústavního soudu ČR publikovaný pod č. 303/2006 Sb.	132
14.3.2.1 Předmět ústavní stížnosti	132
14.3.2.2 Argumentace navrhovatele	132
14.3.2.3 Výrok nálezu	133
14.3.2.4 Odůvodnění nálezu	133
14.3.2.5 Dodatek	135
14.3.3 Legitimní očekávání člena někdejšího SBD nebo LBD	135

Kapitola 15. Převody družstevních bytů a družstevních nebytových prostorů v někdejších SBD a LBD podle

zákona č. 72/1994 Sb. – základní otázky	139
15.1 Úvodem	139
15.2 Strany právního vztahu	139
15.2.1 Oprávněné osoby	139
15.2.1.1 Základní vymezení	139
15.2.1.2 K otázce právního nároku na převod člena – nájemce, který je právnickou osobou	140
15.2.1.3 Některé další sporné otázky	142
15.2.2 Povinné osoby	144
15.2.2.1 Okruh povinných bytových družstev	144
15.2.2.2 Právní nástupci povinných osob	145
15.3 Výzva	146
15.3.1 Právní povaha výzvy	146
15.3.2 Obligatorní náležitosti výzvy	146
15.3.3 Forma výzvy	147
15.3.4 Doručení výzvy	147
15.3.5 Zpětvzetí výzvy	147
15.3.6 Důsledky nepodání výzvy; podání výzvy mimo zákoně lhůty	148
15.3.7 Počty podaných výzev	149

15.4 Lhůta pro realizaci převodu	149
15.5 Předmět (objekt) povinného převodu	152
15.5.1 Předmět převodu do výlučného vlastnictví člena – nájemce	152
15.5.1.1 Byty	152
15.5.1.2 Garáže	152
15.5.1.3 Ateliéry	154
15.5.1.4 Rekolaudované nebytové prostory	154
15.5.2 Předmět převodu do podílového spoluvlastnictví nabyvatelů družstevních jednotek	154
15.5.3 Společné výklady	156
15.5.4 Dodatek	156
15.6 Bezplatnost převodu	157
15.7 Převody z hlediska (ne)existence nároku člena na převod	159
15.8 Právní režim převodů, na které nemá člen zákonný nárok	160
Kapitola 16. Vypořádání úvěrů poskytnutých v rámci DKBV	163
16.1 Investiční úvěr na výstavbu družstevních bytů	163
16.2 Vznik zákonného zástavního práva	165
16.3 Vypořádání úvěrových vztahů při převodu družstevního bytu	165
Kapitola 17. Smlouva o převodu vlastnického práva k družstevní jednotce nebo stavbě	169
17.1 Přípravná fáze	169
17.1.1 Povinnost vydání prohlášení vlastníka budovy	169
17.1.2 Vydání prohlášení vlastníka budovy v budovách v podílovém spoluvlastnictví někdejšího LBD a třetí osoby	170
17.1.3 Hrazení nákladů vzniklých v souvislosti s pořízením prohlášení vlastníka budovy a s vypracováním převodních smluv	171
17.2 Právní režim smlouvy	174
17.3 Obligatorní náležitosti smlouvy	175
17.3.1 Obligatorní náležitosti smlouvy o převodu vlastnického práva k družstevní jednotce	175
17.3.2 Obligatorní náležitosti smlouvy o převodu vlastnického práva k družstevní samostatné garáži	176
17.4 Finanční vypořádání ve smlouvě	177
17.4.1 Vypořádání prostředků podle § 24 odst. 5 BytZ	177
17.4.2 Vypořádání prostředků podle § 24 odst. 7 BytZ	177
17.4.2.1 Vypořádání prostředků DZOI	177
17.4.2.2 Vypořádání kladných zůstatků prostředků tvořených ze zisku bytového hospodářství	177
17.4.2.3 Společné výklady k vypořádání	178
17.4.3 K výkladu § 24 odst. 5 poslední věty BytZ	181
17.4.4 Celkové závěry	184
17.4.5 Přejícné ustanovení	185
17.5 K otázce, zda lze od smlouvy odstoupit	186

Kapitola 18. Daňové a poplatkové otázky	187
18.1 Poplatkové osvobození	187
18.2 Daňové osvobození.....	189
18.2.1 Osvobození od daně z převodu nemovitostí a daně darovací.....	189
18.2.2 Osvobození od daně z nemovitosti.....	189
Kapitola 19. Důsledky převodu družstevní jednotky nebo stavby na členství nabyvatele v někdejší SBD nebo LBD	191
19.1 Právní úprava pro někdejší SBD.....	191
19.1.1 Zánik členství nabyvatele	191
19.1.2 Podmínky trvání členství nabyvatele	191
19.1.2.1 Obecné výklady.....	191
19.1.2.2 Rozhodný den z hlediska trvání členství	193
19.1.2.3 K otázce dalšího trvání společného členství manželů.....	194
19.1.3 Vypořádání majetkové účasti nabyvatele	194
19.1.3.1 Současná právní úprava	194
19.1.3.2 Právní úprava v období 1. 5. 1994–24. 5. 1999	197
19.2 Právní úprava pro někdejší LBD	199
19.3 Dodatek.....	199
Kapitola 20. Zvláštní předpisy o hospodaření s bytovým fondem ve vlastnictví někdejších SBD a LBD	201
20.1 Povinnost pojištění zastavených družstevních budov nebo domů	201
20.2 Vracení státních příspěvků.....	201
20.2.1 Vracení státních příspěvků při převodu družstevních bytů	202
20.2.2 Vracení státních příspěvků při pozbytí vlastnictví budovy	204
Kapitola 21. Práva členů a konkurs na majetek někdejšího SBD nebo LBD	205
21.1 Úvodní výklady.....	205
21.2 Řízení před soudem prvního a druhého stupně.....	206
21.3 Řízení před dovolacím soudem.....	206
21.4 Řízení před Ústavním soudem ČR	210
21.4.1 Nález Ústavního soudu ČR	210
21.4.2 Kritické poznámky k nálezu.....	212
21.4.3 Důsledky nálezu	214
21.5 Legislativní důsledky – novelizace právní úpravy provedená zákonem č. 179/2005 Sb.	214
Kapitola 22. Práva členů a exekuce na majetek někdejšího SBD nebo LBD	217
Kapitola 23. Zvláštní předpisy o převodech družstevních rodinných domů v někdejších SBD podle zákona č. 72/1994 Sb.	219
23.1 Úvodem.....	219
23.2 Promlčecí lhůta pro uplatnění zákonného nároku na převod.....	219

23.3	Vymezení předmětu převodu	220
23.4	Obligatorní náležitosti smlouvy o převodu vlastnického práva k družstevnímu rodinnému domu	221
23.5	Výjimky z povinnosti nabyvatelů družstevních rodinných domů vrátit poskytnuté příspěvky	221
23.6	Osvobození od daně z převodu nemovitostí a daně darovací	223
23.7	Vracení státních příspěvků	223

VI. ČÁST. VYPOŘÁDÁNÍ PRÁVNÍCH VZTAHŮ K POZEMKŮM UŽÍVANÝM BYTOVÝMI DRUŽSTVY

225

Kapitola 24. Historický exkurz	227
24.1 Příčiny problému	227
24.2 Regulace právních vztahů k pozemkům užívaným bytovými družstvy před rokem 1994	228
24.3 Struktura vlastnickoprávních vztahů k pozemkům užívaným bytovými družstvy	229

Kapitola 25. Řešení právních vztahů k pozemkům ve vlastnictví státu užívaným bytovými družstvy

231

25.1 Vývoj v letech 1994–2000	231
25.2 Vývoj po roce 2000	232
25.2.1 Legislativní řešení přijaté v letech 2000–2001	232
25.2.2 Nález Ústavního soudu ČR publikovaný pod č. 278/2004 Sb.	234
25.2.2.1 Obsah nálezu	234
25.2.2.2 Interpretace a právní důsledky nálezu	235
25.2.2.3 Názory obecné justice	237
25.2.3 Převody státních pozemků podle právní úpravy od roku 2001	238
25.2.3.1 Meritum právní úpravy	238
25.2.3.2 Výjimky z obecného režimu	242
25.2.3.3 Společné výklady	245

Kapitola 26. Řešení právních vztahů k pozemkům ve vlastnictví jiných osob než státu užívaným bytovými družstvy

249

26.1 Odkupy jiných než státních pozemků pod družstevními budovami	249
26.2 Vznik zákonného věcného břemene k cizímu pozemku	251

Kapitola 27. Převody družstevních pozemků nabyvatelům družstevních staveb a jednotek

255

VII. ČÁST. DALŠÍ OTÁZKY TRANSFORMACE NĚKDEJŠÍCH SBD A LBD

257

Kapitola 28. Vznik bytového družstva vyčleněním	259
28.1 Společné výklady	259

28.1.1 Úvodní poznámky	259
28.1.2 Konstrukce vyčlenění; ústavněprávní reflexe	259
28.1.3 Členské otázky	261
28.1.4 Rejstříkové otázky	263
28.2 Vyčlenění podle § 49 zákona č. 176/1990 Sb.	264
28.3 Vyčlenění podle § 29 BytZ	266
28.3.1 Přijetí rozhodnutí o vyčlenění	266
28.3.2 Vznik vyčleněného bytového družstva	268
28.3.3 Majetkové vypořádání	269
28.3.3.1 Úvodní výklady	269
28.3.3.2 Zákonný přechod práv a povinností na vyčleněné bytové družstvo	270
28.3.3.3 Daňové osvobození	271
28.3.3.4 Vypořádání pozemků	271
28.3.3.5 Některé další otázky vypořádání	271

Kapitola 29. Řešení právních vztahů k družstevním nástavbovým bytům na budovách ve vlastnictví třetích osob	275
29.1 Historický exkurz	275
29.2 Zákonné věcné břemeno	276
29.2.1 Vznik věcného břemene	276
29.2.2 Obsah věcného břemene	276
29.2.2.1 Rozsah omezení vlastníka budovy	276
29.2.2.2 Vlastní rozsah věcného břemene	277
29.2.2.3 K otázce podnájmu bytu	278
29.2.3 Trvání věcného břemene	278
29.2.4 Přechod věcného břemene z někdejšího SBD na dosavadního člena – nájemce	279
29.2.4.1 Základní otázky	279
29.2.4.2 Další přechody věcného břemene	283
29.2.4.3 Obsah věcného břemene po jeho přechodu	283
29.2.5 Omezení dispozičních práv s budovou zatíženou věcným břemenem	284
29.2.6 Zánik věcného břemene	285
29.2.7 Dodatek	285
29.3 Zvláštní předpisy o převodech družstevních nástavbových bytů	286
29.3.1 Obecně	286
29.3.2 Převod družstevního nástavbového bytu do vlastnictví člena – nájemce podle § 27 odst. 2 BytZ	287

VIII. ČÁST. SPECIFICKÉ OTÁZKY PRÁVNÍ ÚPRAVY VLASTNICTVÍ DRUŽSTEVNÍCH JEDNOTEK PODLE ZÁKONA Č. 72/1994 SB.	291
--	-----

Kapitola 30. Správa některých družstevních domů ve spoluvlastnictví někdejších SBD a LBD podle § 9 odst. 4 BytZ	293
30.1 Úvodní výklady	293

30.1.1 Vymezení jednotlivých forem správy družstevních domů	293
30.1.2 Historický exkurs	294
30.1.3 Legislativně-technická poznámka	294
30.2 Vznik společenství vlastníků jednotek s právní subjektivitou podle § 9 odst. 4 BytZ	295
30.3 Základní principy úpravy správy některých družstevních domů	297
30.3.1 Úvodní poznámka	297
30.3.2 Meritum právní úpravy	298
30.3.2.1 Osoba správce	298
30.3.2.2 Smlouva o správě domu	299
30.3.2.3 Hrazení nákladů správy a údržby domu	302
30.3.2.4 Rozhodování vlastníků jednotek	302
30.3.2.5 Změny prohlášení vlastníka budovy	303
30.3.3 Výjimka pro některé družstevní domy	304
30.4 Některé další problematické otázky správy	304
Kapitola 31. Finanční vypořádání mezi bytovým družstvem a společenstvím vlastníků jednotek	307
31.1 Obecné výklady	307
31.2 Finanční vypořádání mezi bytovým družstvem a společenstvím vlastníků jednotek s právní subjektivitou	308
31.2.1 Úvodní poznámky	308
31.2.2 Postup vypořádání	309
31.2.3 Sporné otázky	311
31.3 Finanční vypořádání mezi bytovým družstvem a vlastníky jednotek, jestliže společenství vlastníků jednotek s právní subjektivitou nevzniklo	312
Kapitola 32. Převody vlastnického práva k družstevním jednotkám v ostatních bytových družstvech	313
IX. ČÁST. ZÁVĚRY	315
Kapitola 33. Zhodnocení stavu transformace někdejších SBD a LBD po 16 letech	317
33.1 Pozitivní aspekty transformace	317
33.2 Negativní aspekty transformace	320
33.3 Shrnutí	321
Kapitola 34. Poznámky ke stavu a perspektivám bytového družstevnictví	323
34.1 Obecné poznámky	323
34.2 Úvaha na téma tzv. družstevních holdingů	327
34.3. Náměty de lege ferenda	328
34.3.1 Návrhy de lege ferenda ve vztahu k zákonu č. 72/1994 Sb.	328